

ГОЛАС РАДЗІМЫ

ВЫДАЕЦЦА 3 1955 ГОДА ●

● NO.37 (3397) ●

● ЧАЦВЕР, 2 КАСТРЫЧНІКА, 2014

КОЖНЫ ДНЁВІК “ГОЛАС РАДЗІМЫ” МОЖНА ЧЫТАЦЬ У ІНТЭРНЭЦЕ WWW.GOLAS.BY

У МЗС чакаюць прапаноў
Пры Міністэрстве замежных спраў ствараецца Кансультатыўны савет па справах беларусаў замежжа
Стар. 2

Дух рыцарства
Урокі патрыятызму ў Мар’інай Горцы
Стар. 3

І Глуск, і слёзы, і любоў...
Штогод Таццяна Дзяменнікава з украінскага горада Мікалаева прыязджае на Палессе — у родную вёску Сіманавічы
Стар. 4

КАРЫСНЫ ДОСВЕД

Калі вяртаюцца нашчадкі

Актывісты Беларускага культурнага руху Малдовы прыадчынілі “Дзверы да этнічных каранёў”

Пра новае міжнароднае грамадскае аб’яднанне “Беларускі культурны рух Малдовы” (БКРМ), якое сёлета атрымала рэгістрацыю Мініюста Малдовы, чытачы “Голасу Радзімы” ўжо ведаюць. У суполцы каля сотні членаў — грамадзяне Малдовы, Беларусі, Румыніі, Украіны і нават Канады, людзі розных узростаў, прафесій, канфесій і сацыяльнага дастатку. Паядноўвае ж нас прыналежнасць да беларускага этнасу альбо проста цікавасць да беларускай культуры. І ўлетку ў нас ужо былі цікавыя справы.

Сімвалічна заявіў БКРМ пра сваё існаванне: мы ўдзельнічалі ва ўрачыстым адкрыцці Дзён славянскага пісьменства і культуры ў Малдове. Дзякуючы Руху беларуская мова гучала нароўні з іншымі на гэтым значным фэсце. У чэрвені-ліпені БКРМ спрычыніўся да рэспубліканскіх, міжнародных канферэнцый пры Бюро міжэтнічных адносін Малдовы, форуму моладзі

Мастак Вячаслаў Ігнаценка з юнымі землякамі на вернісажы выставы “Гульня” ў Гомелі

“Малдова новага пакалення — 2014”. Шырокі рэзананс выклікаў удзел актывістаў суполкі ў шэрагу тэле- і радыёперадач у Малдове, дзе мы гаварылі пра адметнасці беларускай культуры, традыцыі беларусаў Малдовы.

Ды самым цікавым і эмацыйным для нашых сяброў стаў праект “Дзверы да этнічных каранёў”, асноўная мэта якога — вандроўкі беларускіх дзяцей замежжа на зямлю продкаў. Адсутнасць фінансаў, ды і сітуацыя ва Украіне, па тэрыторыі якой нам даводзіцца праезджаць, не спрыялі масавасці праекта, аднак ён стартваў. Мусім, аднак, прызнаць: матэрыяльнае становішча шэрагу

беларускіх сямей у Малдове больш чым сціплае, таму на перспектыву, каб вывозіць дзяцей у Беларусь, шукаць будзем дабрачынную падтрымку ад спонсараў з розных краін. А першая, ліпеньская паездка прынесла шмат незабыўных уражанняў яе юным удзельнікам. У плыні культурнай праграмы былі цікавыя экскурсіі па Мінску, вандроўкі ў Гомель, па Гродзенскай і Мінскай абласцях. Была і цёплая сустрэча з кіраўніком Рэспубліканскага цэнтра нацыянальных культур Міхаілам Рыбаковым: вялікі дзякуй яму за тое!

Паказвалі дзецям прыгожыя мясціны краіны, плошчы, праспекты, паркі ды Траецкае прадмесце Мінска,

новы Музей Вялікай Айчыннай вайны, палацава-паркавы ансамбль Румянцавых-Паскевічаў у Гомелі. Былі яны на ўрачыстым адкрыцці мастацкай выставы “Гульня” беларускага мастака з Кішынёва Вячаслава Ігнаценкі ў гомельскай галерэі імя Гаўрылы Вашчанкі. Захапленне ў малых беларусаў выклікалі, здавалася б, звыклыя для нас з’явы і рэчы: шырыня і прастор вуліц гарадоў, беларускі бор ці жытнёвае поле са спелым калосам, палётны буслоў і вялікія статкі кароў на лугах, чарніцы і лісцікі, паездка ў метро, электронныя кампостэры ў гарадскім транспарце, смак марожанага і тваражкоў, якія штодзень былі на стале. І такое

далучэнне да этнічных каранёў усім прыйшлося да густу. У Кішынёў вандроўнікі прывезлі шмат добрых эмоцый ды ўражанняў. І калі цяпер на якім канале малдаўскага ТВ гутарка ідзе пра Беларусь, Мінск, то мае хлопчыкі справы кідаюць — і да экрана. Можа, такую “прышчэпку” і трэба рабіць — а здорава б і з удзелам дзяржструктур! — усім юным беларусам замежжа? Значна ж лягчэй кожнаму любіць тое, што на свае вочы пабачыў, на смак паспрабаваў, рукамі пакараў...

На пачатку восені члены праўлення БКРМ, атрымаўшы неверагодны зарад энергіі ад роднай зямлі, ад шчаслівых дзіцячых вачэй, прынялі рашэнне: рабіць усё, каб праект “Дзверы да этнічных каранёў” набіраў моц. Ездзіць трэба на Бацькаўшчыну штогод, для гэтага падключаць спонсараў, сувязі адладжваць з партнёрамі: хто можа ў пачэснай справе быць карысным. Таму спадзяемся, што будзе працяг! Што дзверы да нашых этнічных каранёў не перастануць адчыняцца, а беларускія дзеці замежжа змогуць сэрцамі адчуць прыгажосць і моц Бацькаўшчыны, зямлі продкаў. Па сутнасці, гэта праца на будучыню Айчыны: калі разумна весці культурнае развіццё дзяцей беларусаў замежжа, раскагурхаць іхні, скажам так, гены і духоўны патэнцыял, то для нашчадкаў яна заўсёды будзе блізкаю і роднаю — дзе б ні былі.

Ганна Мазур,
старшыня праўлення Беларускага культурнага руху Малдовы

ПОШУКІ ЗГОДЫ

Калючая, родная, вечназялёная...

Мікалай Бойка

Самарскія беларусы адзначылі першую гадавіну сваёй ялінкі на Алеі дружбы народаў

Хто яшчэ лічыць, што гаварыць пра дружбу народаў у пэўнай краіне ды ўсімі сіламі ўмацоўваць яе не сучасна і не актуальна — хай паразважае над вытокамі трагічных падзей ва Украіне. Рэцэптаў яднання прадстаўнікоў усіх этнасаў і нацый у дружную сям’ю шмат, карысным можа быць і досвед этнасуполак. Напрыклад, у Самарскай

вобласці Расіі выдзяляюцца пад тое немалыя сродкі: рэалізуецца муніцыпальная праграма “Самара шматнацыянальная”. Ураспрацоўцы яе актыўна ўдзельнічалі і самарскія беларусы. “Праграма разлічана на два гады, прынята ў сакавіку, — расказала лідар самарскіх беларусаў Ірына Глуская. — Яе мэта — ствараць умовы для гарманічнага развіцця міжнацыянальных стасункаў і этнакультурнай камфортнасці для жыхароў гарадской акругі Самара. У шматэтнічным горадзе шмат ужо робіцца, каб спры-

Самарскія беларусы каля сваёй ялінкі

яць міжэтнічнаму паразуменню. Задзейнічаны патэнцыял розных этнасуполак, ёсць і новыя традыцыі, якія падтрымліваюць усе

народнасці вобласці”.

Традыцыі — гэта, дае вызначэнне слоўнік, “мноства ўяўленняў, абрадаў, звычак і навываў практыч-

най і грамадскай дзейнасці, якія перадаюцца з пакалення ў пакаленне і выступаюць адным з рэгулятараў грамадскіх стасункаў”. Як магутная рака бярэ сілу з ручаёў, так і традыцыі зараджаюцца з нязначных, на першы погляд, падзей. Летась у тэксце “Ялінку пасадзілі землякі” (19 верасня, 2013) газета расказала: 31 жніўня пад час свята Дружбы народаў у мікрараёне “Волгарь” высадзілі алею ялінак. Кожная этнасуполка пасадзіла сваё дрэўца, расце там і беларуская ялінка. А 7 верасня ў Самары было

свята да гадавіны адкрыцця Алеі дружбы народаў. Ва ўрачыстасцях, разам са сваёй ялінкай, удзельнічалі і самарскія беларусы: прэзентавалі нацыянальную кухню, сувеніры. “Цяпер наша ялінка — гэта ўжо сімвал самой Беларусі! — з гонарам кажа Ірына Глуская. — Падыходзілі да яе не толькі беларусы, але і тыя, хто любіць Беларусь, нашу культуру, традыцыі. У Самары вырашылі яшчэ стварыць этнаграфічны комплекс, у якім будзе і беларуская хата — і гэта паспрыяе яднанню суродзічаў”.

МАЦЯРЫК НАЦЫ

У МЗС чакаюць прапаноў

Пры Міністэрстве замежных спраў ствараецца Кансультатыўны савет па справах беларусаў замежжа

Іван Іванаў

Пра тое, што ў Кансультатыўнага савета па справах беларусаў замежжа з'явіўся новы куратар, мы паведамлялі ў мінулым нумары ў тэксце пад назвай "Веча дыспары: працяг будзе". Вітаў грамаду ад імя Міністэрства замежных спраў Сяргей Лукашэвіч, саветнік Упраўлення глабальнай палітыкі і гуманітарнага супрацоўніцтва Галоўнага ўпраўлення шматбаковай дыпламатыі. Ён нагадаў, што 16 чэрвеня Прэзідэнт Беларусі падпісаў Закон "Аб беларусах замежжа". "Закон з'яўляецца яркім прыкладам, які дэманструе імкненні дзяржавы надаць новы імпульс развіццю адносін з нашай беларускай дыяспарай, — адзначыў дыпламат. — Па сутнасці, гэты палітычны сігнал беларусам за мяжой: краіна іх памятае, ставіцца да іх як да сваіх родных людзей і будзе

падтрымліваць у межах тых магчымасцяў, што мае".

Сяргей Лукашэвіч нагадаў: цяпер праца з суайчыннікамі праводзіцца не толькі МЗС, але і намаганнямі шэрагу іншых дзяржорганаў, у тым ліку вельмі актыўна Мінікультуры, Мініфармацыі, апаратам Упаўнаважанага па справах рэлігій і нацыянальнасцяў. Закон, безумоўна, даць дадатковы імпульс працы ў гэтым напрамку. У прыватнасці, будуць уда-сканальвацца і пашырацца мэтавыя праграмы, звязаныя з суайчыннікамі, з адначасовым аналізам іх эфектыўнасці. "У адпаведнасці з Законам пры МЗС з'явіцца новы орган — Кансультатыўны савет па справах беларусаў замежжа, — звярнуў увагу Сяргей Лукашэвіч. — Ужо ў бліжэйшы час мы зацвердзім новае Палажэнне аб Савеце, прыступім да падрыхтоўкі першага пасяджэння, фармі-

равання яго складу".

Варта мець на ўвазе: Кансультатыўны савет, які яшчэ называюць Вечам дыспары, атрымлівае не толькі новага куратара, але і новыя магчымасці для рэалізацыі прапаноў, што ўносяцца на пасяджэннях, карысных ініцыятыў, што ідуць з беларускіх суполак замежжа ў розных краінах. Не сакрэт: раней не ўсе замежныя дыпрадстаўніцтвы належным чынам працавалі з актывістамі дыспар. Такія сігналы паступалі і ў рэдакцыю газеты. Цяпер, будзем спадзявацца, такія сувязі адладзіцца. Зрэшты, не заста-нуцца ўбакі і міністэрства культуры, інфармацыі, апарат Упаўнаважанага: пра-дстаўнік МЗС разлічвае на дапамогу, досвед калег. "Таксама вельмі важным для нас з'явіцца непасрэдны ўдзел пра-дстаўнікоў беларускіх суполак замежжа ў нападзенні парадку дня пасяджэння новага Савета пад стар-

Сяргей Лукашэвіч з сувенірам ад суайчыннікаў з Рыгі

шыствам Міністра замежных спраў, — прадоўжыў ён. — Не адкладваючы на доўга, мы зможам разгледзець увесь спектр уз-а-емных інтарэсаў, закла-сі сваеасаблівае дзяржаўна-прыватнае партнёрства ў гэтай галіне. Нам хацелася б вывесці супрацоўніцтва з беларусамі замежжа на новы ўзровень. Таму мы заклікаем нашу дыяспару накіроўваць праз беларускія дыпрадстаўніцтвы ў МЗС свае прапановы, бачанне далейшых кірункаў як св-ёй дзейнасці, так і нашага ўзаемадзеяння".

Сяргей Лукашэвіч заўважыў, што ў Міністэрстве замежных спраў ужо ёсць шэраг свежых ідэй і су-стрэчных прапаноў у адрас

беларускіх этнасуполак замежжа — яны будуць агучаны на пасяджэнні Савета ў 2015 годзе.

Такім чынам, МЗС прымае эстафету куратарства над Кансультатыўным са-ветам па справах беларусаў замежжа ў Міністэрства культуры. Ёсць надзеі, што напрацаваны раней до-свед будзе ўлічаны, і су-польная праца на карысць Бацькаўшчыны даць до-бры плён. Сяргей Лукашэвіч сказаў, што ў 2015-м на пасяджэнні КС у Мінску бу-дуць чакаць гасцей, сяброў з розных краін і нагадаў: "Як МЗС заяўляў і раней, мы будзем наладжваць плённае супрацоўніцтва з усімі, хто гатовы яго будаваць разам з нам".

ВЕСТКІ

І пачытаем, і паслухаем

У планах Саюза письменнікаў Беларусі — больш актыўна падаваць творы сваіх аўтараў у фармаце аўдыёкніг

Старшыня СПБ Мікалай Чаргінец лічыць, што з улікам сучасных тэндэнцый пісьменнікам варта як мага шырэй прадстаўляць сваю творчасць у інтэрнэце: "Цяпер там можна знайсці больш за 200 кніг нашых аўтараў, ёсць шмат аўдыёкніг, і колькасць іх мы будзем павялічваць". Праўда, пашкадаваў вядомы пісьменнік, аўтарскія правы творчых людзей, пісьменнікаў у прыватнасці, не заўсёды належным чынам абаронены законам. Ён прывёў выпадок, калі найбуйнейшае замежнае выдавецтва гандлявала творами беларускага аўтара без яго згоды. І такое здараецца нярэдка.

Старшыня СП Беларусі таксама звярнуў увагу, што грамадская арганізацыя імкнецца па магчымасці падтрымліваць аўтараў, якія ўваходзяць у яе склад. Напрыклад, сумесна з двума прыватнымі выдавецтвамі ідзе выпуск серыі кніг "Бібліятэка Саюза пісьменнікаў Беларусі": выйшла каля 1000 кніг. Прычым прыватныя выдавецтвы ў парадку падтрымкі выдаюць іх кнігі бясплатна: пісьменнік не атрымлівае ганарар, затое яму вылучаецца 100 кніг.

Валерый Казакоў і Адам Мальдзіс

У сярэднім, па словах Мікалая Чаргінца, у дзяржаўных і прыватных выдавецтвах краіны штогод выпускаецца больш за 200 кніг аўтараў СП Беларусі. Найбольш яркія творы мінулага года становяцца пераможцамі рэспубліканскага літаратурнага конкурсу, вынікі якога падводзіцца пад час Дня пісьменства: так было і сёлета ў Заславі.

На 1 жніўня 2014 года ў складзе СПБ — больш за 600 пісьменнікаў, у тым ліку 15 лаўрэатаў дзяржпрэміі Беларусі, 7 лаўрэатаў спецпрэміі Прэзідэнта, 2 лаўрэаты прэміі "За духоўнае адраджэнне", 9 лаўрэатаў прэміі Федэрацыі прафсаюзаў Беларусі. 3 пісьменнікі ўдастоены прэміі СНД "Зоркі садружнасці", ёсць сярод іх і лаўрэаты міжнародных літаратурных прэміяў. Усяго ў Саюза пісьменнікаў Беларусі пяць абласных аддзяленняў і Мінскае гарадское, самае вялікае: у яго складзе каля 250 чалавек.

Дарэчы, ёсць у СП Беларусі і таленавітыя суайчыннікі з замежжа. Сярод іх — старшыня Федэральнай нацыянальна-культурнай аўтаноміі "Беларусы Расіі" Валерый Казакоў і Ганаровы консул Беларусі ў Цюмені Уладзімір Шугля. Валерый Мікалаевы вядомы як аўтар паэтычнага зборніка "Філасофія гука", кніг публіцыстыкі, апаваданняў, апавесцяў, рамана "Цень гобліна". А Уладзімір Фёдаравіч выдаў шэраг паэтычных зборнікаў, у тым ліку і на беларускай мове.

ЯК СПРАВЫ, ДЫСПАРА?

Нашы замкі, нашы песні

Апошнім часам беларускія песні, вершы гучаць з розных канцэртных пляцовак Тальяці

Свой новы "беларускі сезон" творчыя гурты Беларускай нацыянальна-культурнай аўтаноміі "Нёман" распачалі яшчэ ў жніўні. Прыгожыя касцюмы ўдзельнікаў ансамбляў беларускай песні "Купалінка" і "Зорачкі" і цяпер можна пабачыць у розных месцах рэгіёну. Нашы гурты выступалі, напрыклад, у летнім лагеры адпачынку "Юнацтва". Мы падрыхтавалі спецыяльную праграму: знаёмлілі школьнікаў з гарадамі Беларусі, паказвалі ім фотаздымкі, распавялі пра народныя беларускія святы, пра творчасць Янкі Купалы, Якуба Коласа, Максіма Багдановіча — апошні, як вядома, і жывы, вучыўся ў Паволжы. Многіх зацікавілі беларускія строі. Не маглі паверыць некаторыя, што ў кожным беларускім рэгіёне яны маюць свой каларыт.

Тальяцінскія беларусы выступаюць на адным з канцэртаў

Мы ж расказвалі пра элементы нацыянальнага касцюма, пра слупкі паясы — гісторыя стварэння іх вядзе ў глыб стагоддзяў, а ўнікальная вытворчасць ужо адноўлена ў Слуцку. З гонарам расказвалі пра Нацыянальную бібліятэку Беларусі, якую называюць: "Крышталь душы". Знаёмліліся з унікальнымі аб'ектамі, што ўнесены ў Спіс сусветнай спадчыны ЮНЕСКА: Мірскі замак і Нясвіжскі палацава-паркавы комплекс. Падрабязна расказалі, чаму так шмат замкаў было ў Беларусі раней, як іх будавалі і чаму

мала іх ацалела ў хвалях часу.

Дарэчы, а вы ведаеце, што самыя старажытныя беларускія замкі, збудаваныя з каменя, захаваліся па наш час у Лідзе, Крэве, Наваградку і Гродне? Два першыя — пасланцы з XIV стагоддзя і збудаваныя на штучных узвышшах, у іх масіўныя сцены і невысокія вежы. Наваградскі ды Гарадзенскі замкі ўзводзілі ў XII — XIII стагоддзях, пазней перабудоўвалі, яны стаяць на высокіх пагорках, маюць моцныя і высокія вежы. Большасць беларускіх замкаў узведзены на

паўночным захадзе краіны: там часцей вяліся войны за межы валадарстваў.

Удзельнікі спеўных гуртоў правялі віктарыны "Адкрыў для сябе Беларусь" і "Ці ведаеш ты Беларусь?". Пераможцы атрымалі прызы — ручкі, нататнікі, фламастэры, лінейкі, алоўкі, спыткі. Гучалі на сустрэчы, дзе сабралася больш за сто чалавек, нашы прыгожыя песні. Потым хлопцы і дзяўчаты падыходзілі да нас, дзяліліся ўражаннямі пра Беларусь: у іх, аказалася, там жывуць сваякі, некаторыя ўвогуле штогод ездзяць

туды на вакацыі. Мы для іх сталі прыемным сюрпрызам, запрашалі іх падключыцца да справаў суполкі.

Для людзей старэйшага пакалення, ветэранаў вайны і працы, пенсіянераў Аўтазаводскага раёна мы ладзілі канцэрт, прысвечаны Сусветнаму дню міру. Цёпла і сардэчна прымалі нас, а прыйшло на канцэрт больш за 300 гледачоў.

На пачатку верасня мы ўдзельнічалі ў 4-м фестывалі культур і традыцый "Свет вакол нас". 14 верасня, калі праходзілі выбары губернатара Самарскай вобласці, выступалі ў пасёлку Фёдарэўка.

Прыемна, што "хрышчэнне сцэнай" пад час такіх імпрэзаў атрымліваюць юныя артысты: Машанька Шылкіна ўжо не раз выступала на нашых канцэртах, а для яе стрыечнай сястрычкі Лерачкі Пыцінай усё толькі пачынаецца. Вось мы і перадаем ім свой досвед.

Людміла Дзёміна,
старшыня праўлення
суполкі "Нёман", Тальяці

КАШТОЎНАСЦІ

Дух рыцарства

Урокі патрыятызму ў Мар'інай Горцы

Іван Ждановіч

“Насмешкою Сервантес погубил/ Дух рыцарства в Испании...” Надзвычай цікава было журналістам пачуць байранаўскія радкі з вуснаў аднаго з генералаў. Яны прагучалі ў Мар'інай Горцы, на тэрыторыі 5-й асобнай брыгады спецыяльнага прызначэння. Тэрыторыю яшчэ часам называюць коратка, ёмка, сімвалічна: сэрца спецназа. Гэтае месца ў свой час было знакамітае на ўвесь Савецкі Саюз. Міністэрства абароны запрасіла кіраўнікоў СМІ і журналістаў на семінар, каб расказаць, у якім свеце — з пункту гледжання бяспекі нашай краіны — мы жывём, паказаць, як выглядае сучасны ваенны гарадок, як там ідзе працэс баявой і спецыяльнай падрыхтоўкі воінаў.

У інтэрнэце прачытаем працяг разваг вядомага англійскага паэта Байрана “на іспанскія тэмы” з “Паломніцтва Чайльд-Гарольда”, якія аказаліся сутучнымі з думкамі сённяшняга беларускага генерал-маёра Аляксандра Гуры: “Исчез героический дух, героический пыл —/ Так страшно эта книга повлияла/ На весь народ. Столь дорогой ценой/ Достался “Дон Кихот” стране родной”.

Як вядома, ва ўсе часы не толькі целы гартавалі воіны, праходзячы этапы падрыхтоўкі да службы. Не менш важна было гартваць дух, свядомасць людзей, што бяруць у рукі зброю. А дэвіз жыцця для спецназаўцаў, чыталі мы пры КПП: “У любым месцы, у любы час, любыя задачы”. Нам расказалі, што ў Беларусі рэалізавана вялікая Дзяржпраграма ўладкавання ваенных гарадкоў, і ў 5-й брыгадзе нядаўна прыведзены ў належны выгляд больш за 60 аб'ектаў. Заменены ўсе інжынерныя сеткі,

добраўпарадкавана тэрыторыя ваеннага гарадка. “Ён абсталяваны ў адпаведнасці з патрабаваннямі XXI стагоддзя”, — не без гордасці казаў начальнік Генштаба — першы намеснік Міністра абароны Алег Белаконеў.

Дух армейскага брацтва па-наваму ў Музеі баявой славы злучэння, які створаны на тэрыторыі

Афганістане.

Размовы вайскоўцаў, у тым ліку і генералаў, з журналістамі былі ўзаемна карыснымі. Гаварылі пра тое, што сёння армія ўжо не проста частка народа — армія і ёсць народ. Бо праз службу ў войску, праз сыноў сваіх і блізкіх кожны з ёй крэўна спалучаны. І таму варта, пагадзіліся ўсе, мацаваць у грамадстве дух рыцар-

Журналістаў знаёмяць з узбраеннем і амуніцыяй спецназаўцаў

ваеннага гарадка. Асноўная частка экспазіцыі прысвечана 334-му асобнаму атраду спецпрызначэння: ён быў сфарміраваны ў Мар'інай Горцы ў студзені 85-га для выканання інтэрнацыянальнага доўгу ў

ства і брацтва, даваць адпор тым, хто насмешкамі ці проста “празднімі” развагамі “кідае цень” на армейскую службу і тых, хто ў любы момант гатовы жыццё аддаць за Бацькаўшчыну, а значыць — і за нас

з вамі. Патрыятызм, выказвалася думка, гэта — не старэлае паняцце, а прыкмета чалавека разумнага і разважлівага. І толькі той варты павагі, хто сам мае высокія ідэалы, шануе іх і ўмее годна абараняць.

ФАРБЫ ТВОРЧАСЦІ

Надыхацца паветрам Айчыны

Кацярына Мядзведская

Таленавітая спявачка Юлія Ручка родам з Віцебска, а сольная кар'ера яе складваецца ў Кыргызстане

Юлія прылятала з Бішкека: паўдзельнічаць у Другім фестывалі мастацтваў беларусаў свету. Побач з ёй і тага ездзіў на экскурсію па Коласаўскіх мясцінах на Стаўпечыну, у аграгарадок Стары Свержань, быў на канцэртах у Мінску ля Палаца спорту і ў Белдзяржфілармоніі. Георгій Ручкі хваляваўся за дачку — і ў яе ўсё добра атрымалася. Ён са старэйшай Юлінай сястрой жыве ў Мінску. Юлія нарадзілася ў Віцебску, потым Ручкія жылі ў Бішкеку: туды Георгій Ручкага запрасілі працаваць міністрам лёгкай прамысловасці, а ў 90-х, пасля распаду Саюза, ён быў паслом Беларусі ў Кыргызстане. І надышоў час яму вяртацца на Радзіму, а Юлія збіралася паступаць ва ўніверсітэт. Тады на сямейным саўрадае вырашылі: бацька і старэйшая дачка едуць у Мінск, а маці з

Юлія застаюцца, пакуль дзяўчына не скончыць вучобу. Ды жыццё складалася інакш.

“Сольную кар'еру пачала ў Кыргызіі, — гаворыць зямлячка. — Цяпер цяжка нешта мяняць: там мае слухачы, напрацоўкі і нават група, якую прадзюсірую...” Па першай адукацыі Юлія палітолаг, ды музыка, якая ў жыцці была з дзяцінства, прывяла ў кансерваторыю, заняла адно з галоўных месцаў.

Юлія прадстаўляла Кыргызію на міжнародных конкурсах і фэстах у Італіі, Іспаніі, Эстоніі, Балгарыі, на Мальце. Мае шэраг узнагарод, у тым ліку два Гран-пры з конкурсаў у Малдове і Македоніі. “Цяжка, калі ты не прадстаўнік тытульнай нацыі: больш даводзіцца даказваць, што ты не горшы, — гаворыць Юлія. — А я вельмі ганаруся, што беларуска. Дзе б ні выступала, заўсёды кажу пра гэта”.

На кыргызкай эстрадзе беларуска стала выконваць песні на кыргызкай мове, чым і прыцягнула ўвагу гледачоў. Апошняя яе песня гучыць па радыё- і тэлеканалах, і

Юлія Ручка

ўсе хіт-парады яе ўключаюць, і канцэрты заканчваюцца ёй. Кыргызы часта запрашаюць нашу зямлячку паспяваць на вяселлях. “Гэта даўня вясельная песня пра каханне, — удакладняе Юлія. — Яна ў маім выкананні быццам набыла новае жыццё. Многія кажуць: спяваю нават лепей за кыргызаў, і для мяне гэта моцны камплімент”.

Сёлета ў маі быў першы сольны канцэрт Юліі Ручкай у нацыяналь-

най філармоніі. Большасць гледачоў — кыргызы, а пад канец выступлення ўсе стоячы апладзіравалі, не адпускалі беларуску са сцэны, крычалі “Біс!”. Яна тонка адчувае кыргызкія песні, спявае і рускія, беларускія. Марыць часцей бываць на Бацькаўшчыне і аднойчы пакарыць майстэрствам і землякоў. У 2004-м стала дыпламанткай конкурсу маладых выканаўцаў на “Славянскім базары ў Віцебску”, удзельнічала ў Першым фэсце мастацтваў беларусаў свету, таксама ў Віцебску. Магчыма, праз нейкі час спявачка прыедзе ў горад дзяцінства і з сольным канцэртам.

Яна казала мне: вельмі шчаслівая ад таго, што ёй давялося зноў пабываць на Бацькаўшчыне, сустрэцца з татам і старэйшай сястрой, надыхацца паветрам Айчыны. А такога чудаўнага паветра, кажа спадарыня Юлія, няма больш анідзе ў свеце. І калі б, жартуе, магчыма было сабраць у якой шклянцы непаўторныя водары траў, грыбоў ды кветак Беларусі — абавязкова ўзяла б гэты цуд з сабою.

ВЕСТКІ

Да сяброў — па-сяброўску

Алесь Карлюкевіч

У Саюз пісьменнікаў Беларусі прыняты азербайджанскі паэт і перакладчык Чынгіз Алі аглу і армянскі дзіцячы пісьменнік, паэт і перакладчык Эдвард Мілітанян

Рашэнне беларускіх літаратараў аб прыняцці ў сваю элітную творчую суполку калег з іншых краін — зусім не шэраговае. Па сутнасці, тым самым мы аддаем даніну павагі руплівым калегам. Гэта — як падзяка за тое, што абодва плённа, сістэмна працуюць, знаёмячы сваіх суайчыннікаў з беларускім прыгожым пісьменствам.

Хто ж яны такія, нашы замежныя сябры-калегі? Чынгіз Алі аглу з Азербайджана — часты госць у Мінску: і як удзельнік Міждзяржаўнага Савета краін СНД па кнігавыданні, і як госць традыцыйных, штогадовых ужо ў нас Дзён беларускага пісьменства. “Упершыню я наведаў Беларусь у 1986 годзе, — расказвае Чынгіз Алі аглу. — Тады ўдзельнічаў у чарговым пісьменніцкім з'ездзе. Пазнаёміўся з многімі калегамі. Люблю з таго часу бываць у Беларусі, ведаю Белавежскую пушчу. Быў уражаны ў свой час адкрыццём Хатынскай трагедыі — цяпер завяршаю работу над паэтычным творам, прысвечаным Хатыні. У маім арсенале як перакладчыка з беларускай мовы — апавяданне Анатоля Кудраўца. Рыхтую анталогію перакладаў паэзіі сучасных беларускіх творцаў на азербайджанскую мову. Па меры магчымасцяў судзейнічаю публікацыі паэтаў, празаікаў Беларусі ў выдавецтвах, газетах і часопісах Азербайджана”.

Варта зазначыць таксама, што і беларускія перакладчыкі вельмі ўважлівыя да паэзіі азербайджанскага калегі. Не аднойчы вершаваныя падборкі Чынгіза Алі аглу змяшчала газета “Літаратура і мастацтва”, часопісы “Польмя”, “Малодосць”. Іх пераўвасаблялі на нашу мову вядомыя паэты Віктар Гардзей, Таццяна Сівец, Рагнед Малахоўскі.

Яшчэ адзін новы сябар Саюза пісьменнікаў Беларусі — Эдвард Мілітанян. Ён старшыня Саюза пісьменнікаў Арменіі. Прычынам актыўна сябраваць з беларускімі калегамі і на перакладчыцкай ніве, і як кіраўнік творчай арганізацыі. У прыватнасці, падрыхтавана і падпісана пагадненне аб супрацоўніцтве паміж пісьменніцкім саюзам Арменіі ды Выдавецкім домам “Звязда”. Трэба дадаць яшчэ, што асабіста Эдвард Мілітанян прыклаў шмат намаганняў для стварэння адмысловай анталогіі сучаснай літаратуры “Сугучча сэрцаў: Беларусь — Арменія”, якая выйшла летась у Мінску.

Чынгіз Алі аглу і Эдвард Мілітанян — сябры Міжнароднага рэдакцыйнага савета альманаха “Садружнасць”, які быў сёлета выдадзены ў Мінску напярэдадні Дня беларускага пісьменства і меў добры розгалас.

СУСТРЭЧЫ НА ПРАСПЕКЦЕ НЕЗАЛЕЖНАСЦІ

І Глуск, і слёзы, і любоў...

Штогод Таццяна Дзяменнікава з украінскага горада Мікалаева прыязджае на Палессе — у родную вёску Сіманавічы

Іван Ждановіч

Рэдакцыйны адрас — Праспект Незалежнасці, 44 — вядомы чытачам і аўтарам “Голасу Радзімы”. Гэта непадалёк ад Плошчы Перамогі. Часам суайчыннікі замежжа, наведваючы Мінск, хочуць расказаць пра сябе і свае справы. Заходзяць у рэдакцыю. На шчасце, яе месца знаходжання доўгі час сталае — хіба што Ленінскі праспект стаў у пару незалежнасці Праспектам Францыска Скарыны, а потым і Праспектам Незалежнасці. Такія жывыя сустрэчы — адна з моцных нігачак, што яднае землякоў з Бацькаўшчынай. Апошнім часам у рэдакцыі пабывалі госці з Растова-на-Доне, Іркуцка, Мікалаева. З часам расказаў пра ўсе сустрэчы, і найперш пра госцю з Украіны.

Вясёлюю, гаманліваю Таццяну Дзяменнікаву прывёў пазаштатны аўтар Мікалай Бойка. Гэта ён, дарэчы, напісаў тэкст “Роднае слова ва ўкраінскім Мікалаеве” (№ 23, 19 чэрвеня 2014) — пра вечарыну, на якой ушаноўвалі беларускіх паэтаў. “Ідэю падала Таццяна Дзяменнікава (Белавушка), ураджэнка вёскі Сіманавічы Глускага раёна Магілёўшчыны, якая жыве ў Мікалаеве. У 81-м яна скончыла Баранавіцкі тэхналагічны каледж, у 88-м — Магілёўскі тэхналагічны інстытут. Таццяна сама і ўзялася ладзіць вечарыну,” — чытаем у артыкуле. І вось яна — у рэдакцыі.

Таццяна бярэ адпачынак у такую пару, каб дапамагчы маме выкапаць бульбу. Праўда, згадвае з усмешкай, пільная маці і на дзень не хацела яе адну, без мужа, адпуская ў сталіцу, бачачы, як дачка прыхарошваецца. Ну вядома ж: увосень у вёсцы — работ восем, а тут “тулі ў галаве”. Увогуле ж пра

катурханым свеце ўсім неспакойна, некамафортна. Людзі ў грамадскіх месцах гавораць з аглядкай: а раптам некаму падасца, што ты не дужа лаяльны да цяперашняй улады? Дарэчы, у інтэрнэце знаходзім: паводле перапісу 2001 года 58,9 працэнта жыхароў Мікалаева назвалі роднаую рускую мову, што пасля прыняц-

ў Мінску разам, шукаючы міру. Я падарыў ёй гістарычны нумар. Прыняла з вялікай удзячнасцю: казалі, беларусы хочуць стварыць у Мікалаеве невялікую экспазіцыю пра Беларусь, і гэта будзе каштоўны экспанат.

Пакуль што суполкі беларускай у Мікалаеве няма, Таццяна прыкладвае намаганні, каб суродзічы аб’ядналіся. А досведу арганізацыйнай працы ёй не займаць. Працавала раней у сферы грамадскага харчавання: значальвала буйны камбінат на адным з трох суднабудавнічых заводаў горада, упадначаленні было больш за 400 чалавек. Цяпер — на адміністрацыйнай рабоце, займаецца праблемамі развіцця спажывецкага рынку, прадпрыемства, цэнавай і рэгулятарнай палітыкі. Крыху паскардзілася: не ўсе суайчыннікі, якіх спрабуе прыцягнуць да грамадскай дзейнасці, яе разумеюць. Адна багатая дама так і сказала прама ў вочы: “Татцяна, зачём тебе это надо?”

А яна любіць Беларусь і хоча, каб прыгожае роднае слова грэла душу і ўдалечыні ад Бацькаўшчыны. Ёй добра зносіцца з суродзічамі-беларусамі. На шчасце, ёсць і аднадумцы, з ліку якіх дачка Кацярына: яна ж дапамагала правесці паэтычную вечарыну. Пра Кацю, прыгажуню і экалага па адукацыі, маці гаварыла не без гонару: яна шмат робіць, каб чысцейшым стаў горад, была пераможцай конкурсу малых

Розныя пакаленні беларусаў: Кацярына Дзяменнікава з роднымі на сваім веселлі

сваю працавітую і клапатлівую маці Таццяна Анаголеўна гаворыць з цеплынёй. Разумею: хто ж ёй дапаможа, як не дачка? Толькі ўздыхнула, калі згадалі Дзень беларускага пісьменства ў Заслаўі: часу няма...

Загаварылі пра Украіну — вочы Таццяны Анаголеўны напоўніліся слязмі. Гінуць людзі, балніцы ў горадзе перапоўненыя, і ўдалечыні ад зоны баявых дзеянняў маці, жонкі атрымліваюць “пахаронкі”... У рас-

ця ў 2012-м закона “Пра асновы дзяржаўнай моўнай палітыкі” стала нагодаю прыдаць ёй статус мовы рэгіянальнай. Скрутны час, калі “па мове” праходзіць мяжа, што дзельці людзей на сваіх і чужых...

Сустракаліся мы з Таццянай, калі якраз выйшаў 33-і нумар газеты “The Minsk Times” за 4 верасня з вялікім фотаздымкам на першай старонцы: прэзідэнты Беларусі, Расіі ды Украіны ўпершыню сустрэліся

Таццяна Дзяменнікава

грантаў “Цэнтр арганізацыі Поўдня Украіны”, арганізатар шэрагу экаакцый. А сёлета, расказала Таццяна, Кацярына выйшла замуж. Паказвала здымкі з вяселля, родзічаў сваіх і мужа за святочным сталом. Што ж, жыццё прадаўжаецца, людзі жэняцца і тады, калі ў краіне ідзе жорсткая барацьба за ўладу, наспявае эканамічны крызіс.

Дарэчы, муж у самой спадарыні Таццяны — таксама беларус, ягоныя родзічы тры пакаленні таму перасяліліся ў Мікалаевскую вобласць з Клімавіцкага раёна. Ёсць, расказвала, шэраг беларускіх сёл на Мікалаевшчыне: Ялкіна ў Баштанскім раёне, Бармашова ў Жоўтнэвым... Калі ўтворацца суполка — можна будзе “капнуць” іглыбей, наладзіць сувязі з суродзічамі. Праўда, цяпер, напярэдадні зімы, на Украіне шмат і іншых клопатаў. А з другога боку: калі ж яднацца беларусам, як не цяпер, каб годна перажыць пару нестабільнасці? Толькі разам мы моцныя. Беларуская суполка, гаварылі мы ў рэдакцыі, можа ж быць не толькі месцам, дзе спяваюць ды танчаць, але і тэрыторыяй узаемадапамогі, аптымізму, узаемападтрымкі.

ЗЯМЛЯ ТАЛЕНТАЎ

Майстрыха з Гудагая

Юлія Букель

Ванда Лосева выразае кветкі з садавіны ды агародніны, пляце кошыкі з газет, робіць арыгінальныя букеты з цукерак

Вы чулі, што такое карвінг? Зрэшты, можа і бачылі ўжо творы ў гэтым стылі — напрыклад, ружы, па-майстэрску выразаныя... з кавуна. У пару вяселляў такімі ды іншымі кампазіцыямі ўпрыгожваюць святочныя сталы. Карвінг — гэта і ружы з вытанчанымі п’ялёсткамі, выразаныя са звычайнага бурака, а ля іх — танусенькія лісточкі з гарбуза. Гэта і іншыя кветкі з морквы, бульбы, капусты, радыскі. Такую кампазіцыю неяк пабачыла ў інтэрнэце Ванда Лосева з Гудагая, з Астравеччыны — і захацела ёй самой навучыцца тэа дзівы рабіць. Аказалася, карвінг — гэта

Ванда Лосева

дэкаратыўная рэзка па садавіне і агародніне. “Спачатку калола я сабе пальцы, не ўсё атрымлівалася... — гаворыць жанчына. — Марудная і руплівая то праца, але як бачыш вынік — сэрца радуецца. Муж, як пабачыў мае заняткі, падараваў набор спецыяльных гострых нажоў. Напрыклад, тайскі — галоўны памочнік, калі выразаю складаныя ўзоры”.

Першыя і самыя сур’ёзныя крытыкі ў Ванды Іосіфаўны — яе родныя, якіх яна здзіўляе ўсё новымі творами-вырабамі. “Малодшай унучцы падабаюцца выявы коней: я вельмі часта іх выразаю”, — расказвае майстрыха. Здаецца, звычайны гарбуз — а з яго на мяне пазірае вока каня. Яшчэ з гарбуза, дзельціца досведам спадарыня Ванда, можна выразаць ружу, сэрца, лісточкі, лічбы да дня народзінаў: “У нас карвінг не такі папулярны, як, напрыклад, у Тайландзе, адкуль пайшло майстэрства. Там і ў школах ёсць спецкурсы. Мяне таксама запрашалі навучаць дзяцей карвінгу. Ладзіць заняткі складана: нажы нятанна, а на адным наборы ўсім не пакажаш”.

Карвінг — не адзінае захапленне жанчыны. Мяркую, кожнаму прыемна было б атрымаць букет... з цукерак — яна такія робіць. Яшчэ

Такая прыгажосць патрабуе філіграннага майстэрства

маю ўвагу прыцягнулі кошыкі, вазачкі, талеркі, каты, совы... І ўсё гэта, здзіўляе мяне гаспадыня, зроблена з газет, таксама па адмысловай тэхналогіі. Вырабы Ванды Іосіфаўны — частыя госці на мясцовых вяселлях: арыгінальныя карвінкі для маладой, дзіцячыя каляскі для конкурсаў, незвычайныя канверты для грошай, смачныя і шыкоўныя пірагі ды тарты... Дарэчы, і ніводнае свята ў вялікай сям’і Ванды Іосіфаўны не абыходзіцца

без смачнай і незвычайнай выпечкі.

Свае творы жанчына выконвае і па нейкіх узорах, але дае волю і сваёй фантазіі: “Нешта падгледзела ў інтэрнэце ці кніжцы, трохі дадала свайго — атрымаўся арыгінальны і непаўторны выраб”. На маё пытанне, якому з гэтых незвычайных відаў творчасці яна аддае перавагу, майстрыха адказала: “Калі займаюся карвінгам — карвінгу, калі выпечкай — выпечцы, калі раблю букеты — букетам”.